Anarkistinen kirjasto
Anti-Copyright

John Zerzan,
Kaupunkilaistettu elämä
2003.

Haettu 6.7.2012 osoitteesta:
http://takku.net/article.php/20060924180550256
Alkuperäinen teksti Urbanized Life julkaistu lehdessä: Anarchy. A Journal of Desire Armed. #55/Spring-Summer 2003.

fi.theanarchistlibrary.org

Kaupunkilaistettu elämä

John Zerzan,

2003.

Noin kaksikymmentä vuotta sitten jätin San Francisco Bayn alueen muuttakseni takaisin kotikonnuilleni Oregoniin. Ehdottomasti tärkein tekijä oli se, kuinka niin suuressa ihmisjoukossa näkyi niin mahdottoman vähän radikaalia toimintaa. Minun pitäisi tietenkin mainita, että ei missään tapahtunut sillä hetkellä juuri mitään verrattuna 60-luvun liikkeisiin, tai siihen mitä sittemmin 90-luvun loppupuolelta alkaen on joissain paikoissa kehkeytynyt.

Mutta jokin kaupungeissa sotii vastarintaa, tai ainakin avoimen anarkistista vastarintaa vastaan. (En tarkoita tässä nyt sellaisia tärkeitä aiheita kuten esimerkiksi kaupunkilaiset rotujen välistä oikeudenmukaisuutta ajavat liikkeet.) Mitä ihmettä tapahtui kaupungille utooppisen kiistojen paikkana? Entä situationistien unelmille tulevaisuuden kaupungeista? He kannattivat dérivetä (’ajelehtmista’), kaupunkiympäristön tarjoamien yllätysten päämäärätöntä kohtaamista ja niistä nautiskelua. Guy Debord kuvaili Pariisin muutosta 1970-luvulla, sen rumentumista ja kohtalokasta taantumista.

Kuinka paljon Pohjois-Amerikan kaupungeilla on luonnetta? Ne ovat kaiken muun tehdasmaisesti tuotetun elämän tapaan yhä halvempia ja standardisoidumpia alueita. Tietenkin on vielä joitain

alueita jotka ovat suhteellisesti kiinnostavampia tai suopeampia kuin toiset… askeleen edellä keskiluokan kiihtyvää rynnistystä entisiin työläiskortteleihin. Yleisesti ottaen elämisen arvoiset kulmakunnat on kuitenkin tuomittu, yhdessä muiden kulttuurijäänteiden, boheemiuden ja avant-garden kanssa.

Kulttuuriset riennot mainitaan usein tärkeänä syynä elää kaupunkilaiselämää. Sahlinsin lain mukaisesti kaupunki kuitenkin nielee kyltymättömästi aikaa ja energiaa: mitä enemmän kulttuuria on tarjolla, sitä enemmän tehdään työtä. Niinpä paremman elämänlaadun etsiminen tulee vääjäämättä mitätöidyksi, etenkin kaupungeissa.

Marshall Sahlinsin antropologinen näkökulma voi olla hyödyllinen myös nykyiseen auktoriteetin vastaiseen politiikkaan sovellettuna. Hänen ajatuksensa auttavat selittämään miksi suuret kaupungit eivät ole vastarinnan tai autonomian keskuksia.

1960-luvun Yhdysvalloissa Berkeleyn, Ann Arborin, Madisonin ja Kentin kaltaiset yliopistokaupungit eivät suuret kaupungit olivat radikaalin liikkeen etualalla. Katsotaanpa mistä raikkaat ajatukset nykyään tulevat. Uuden liikkeen terävimmät julkaisut ovat peräisin Oregonin Eugenesta (Green Anarchy ja Disorderly Conduct), Pennsylvanian Greensburgista (Species Traitor), Missourin Columbiasta (Anarchy) ja Arizonan Tucsonista (Earth First! Journal). Vaikkapa Detroitissa (Fifth Estate) ja Baltimoressa (Social Anarchism) julkaistut anarkistilehdet eivät ole omaperäisiä eivätkä radikaaleja. Olen varma että poikkeuksiakin löytyy, mutta yleisesti ottaen kaupungeissa ei tapahdu paljoakaan.

Kieltämättä aitoja kamppailuita (ja innoittuneita purkauksia, kuten mustan blokin touhut) sattuu kaupungeissakin. Kaupunkilaispiirit näyttäisivät kuitenkin olevan epäonnistuneiden ja pinnallisten näkökulmien vankina. Jälki-vasemmistolainen näköala, joka perää syvemmälle juuriin meneviä oivalluksia ja tavoitteita, on kaupungissa heikko tai olematon.

Mikä kaupunki on? Mitkä ovat sitä luonnehtivat instituutiot? Joitakin tällaiset kysymykset kiinnostavat; toiset pitävät niitä mer-

kityksettöminä. Itsensä edelleen vasemmiston kautta määrittävillä ihmisillä ei ole tapana katsoa syvästi omiin olosuhteisiinsa; he puolustavat aktiivisesti kaupunkilaista olemassaoloa.

Tämä on megalopoliksen aikaa, maailmankaupunkien määräämän maailmanjärjestelmän aikaa. Laajenevien kaupunkien sairas kurotus hallitsee kaikkea ei-kaupunkilaista. Tässä laajentumishalussa ruumiillistuu ehdotonta määräysvaltaa maata kohtaan pitävän ja luonnosta irtautuneen Koneen sieluttomuus. Kaupunkilaishenki on oire sivilisaation vahingollisuudesta, ja se ansaitsee kaiken huomiomme piirejämme vaivaavana jarruna.

Globalisaatio on kaupunkilaistumista. Puolet planeetan ihmisasukkaista elää jo kaupungeissa, ja yli 75% odotetaan olevan kaupunkilaisia vuoteen 2050 mennessä. Megakaupunkien muodossa tulee jo nyt todeksi se universaali, steriili samanlaisuus, joka tuo mieleen lentokentät, jättihotellit ja risteilyalukset: Päämäärä Ei-Mikään. Koko maailman kattava kaupunkilainen sivilisaatio mainostaa kuolettavia piirteitään nähtävyyksinä kaikille.

Sana sivilisaatio juontuu latinan kielen kaupunkien kulttuuria tarkoittavista juurista. Kuten sivilisaatiossa itsessään, myös kaupungissa jokainen kaupunkia luonnehtiva peruspiirre on ollut mukana alusta alkaen. Kuten Lewis Mumford kirjoitti (1961), Siihen mennessä kun kaupunki erottuu selkeästi, se on jo vanha.

Työnjako kuuluu kaupungin, samoin kuin sivilisaationkin perimmäisiin instituutioihin. Näin Melinda Zeder (1991) kuvailee tätä dynamiikkaa: Lisääntyneen erikoistumisen myötä toiminnoista tulee myös yhä hierarkkisempia… Niinpä kaupunkilaismaisema alkaa suoraan heijastaa yhteiskunnan erikoistuneisuuden ja hierarkisuuden tasoa siitä tulee valtion monimutkaisuuden peili. Vasemmiston anarkistit, joilla ei ole halua kyseenalaistaa tai hylätä työnjakoa, puhuvat valtion lakkauttamisesta pitäytyen samalla tietämättöminä eräästä sen tärkeimmistä alkulähteistä. Valtio nousee tuotannon erikoistumisesta, tarpeesta koordinoida sekä erikoistumista että tuotantoa, ja siitä yksien ihmisten vallasta toisten yli, jota nämä järjestelyt vaativat.

Papit ja johtajat ottavat nopeasti haltuunsa poliittisen keskushallinnon sekä voimankäytön monopolin, joka on jatkuva tae sen kans/alaisten autonomiaa vastaan. Samaan tapaan myös siitä mikä kerran oli vastavuoroista, henkilökohtaista, kasvokkaista ja epäolennaista vaihtoa, tulee sosiaalisesti kerrostunutta, poliittisesti johdettua kaupankäyntiä pysyvissä keskuspaikoissa: kaupungeissa. Ja koska ne ovat keinotekoisesti luotuja paikkoja joita ei voisi olla olemassa ilman kaupankäyntiä, täytyy nämä uudet vaihdon muodot turvata. Siitä armeijat ja sota. Linnoitetut kaupungit ovat yhtä vanhoja kuin kaupungit itse.

Kaupungistumisella on monia muitakin sivilisaation kanssa yhteisiä ominaisuuksia, jotka ovat vahingollisia esimerkiksi suhteessa fyysiseen ympäristöön, sukupuolten välisiin suhteisiin ja omaan terveyteen. Niiden uusintuminen riippuu viime kädessä kieltäytymisestä tunnistaa ne, ja syyttää ja kamppailla niitä vastaan alkulähteellään.

Äskettäisessä haastattelussa Michael Hardt ja Tony Negri (jotka ovat kirjoittaneet mm. Imperiumin, 2000; suom. 2005) tarjoavat tekosyynsä tälle kieltäytymiselle: ”Me ja meidän maailmamme ovat läpeensä keinotekoisia, tai paremmin sanottuna meillä ei enää ole keinoa tehdä eroa sen välillä mikä on keinotekoista ja mikä on luonnollista. Luonnon käsitteen hylkääminen tarkoittaa siis kieltäytymistä kaikesta mahdollisesta puhtauteen pyrkimisestä, sekä tämän turmeltuneen ja saastuneen tilamme hyväksymistä.”

Tässä vasemmistolaiset ja postmodernistit (muiden muassa) tarttuvat toisiaan käsistä juhlistaakseen yhteistoimintaansa vallitsevan järjestyksen kanssa. He hyväksyvät luonnon alistamisen ja jopa sen tuhoamisen, samaan tapaan kuin heidän mieleensä ei koskaan tulisi kyseenalaistaa kaupunkilaiselämää, joka on noiden tuhoisien voimien perimmäinen alkulähde. Kaupunki oli ja on edelleen tappio joka täytyy pyyhkiä pois maan päältä.